

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2024-025 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling Volte 1B, onderdeel van De Woenselse Poort, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 2 mei 2024 een klaagschrift plus schorsingsverzoek, gedateerd op 2 mei 2024, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht bestaat volgens het klaagschrift uit drie onderdelen en ziet op i) de beslissing tot het beperken van de bewegingsvrijheid, ii) de beslissing van 1 mei 2024 van behandelaar om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van verplichte toediening van medicatie, en iii) de toetsing van de wilsbekwaamheid.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 8 mei 2024 een verweerschrift, gedateerd op 8 april 2024, van mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, GZ-psycholoog en regiebehandelaar, hierna gezamenlijk te noemen verweerder. Verweerder heeft zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, juriste verbonden aan de Woenselse Poort.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 16 mei 2024. Klager, de patiëntenvertrouwenspersoon en de leden van de klachtcommissie waren bij de mondelinge behandeling van de klacht aanwezig. Namens verweerder was mevrouw XXXX aanwezig. De heer XXXX was aanwezig ter waarneming van mevrouw XXXX. Mevrouw XXXX was aanwezig ter vervanging van mevrouw XXXX. Verder waren, op verzoek van klager, twee familieleden van klager alsmede een begeleider van de Woenselse Poort aanwezig.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- De beperking van de bewegingsvrijheid van klager;
- De beslissing om over te gaan tot het verlenen van verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie;
- De toetsing van de wilsbekwaamheid van klager.

3. De feiten

Beperking van de bewegingsvrijheid

Op 20 maart 2024 heeft bij klager een urinecontrole (UC) plaatsgevonden, waarvan de uitslag positief was. De huisregels beveiligingsniveau 3 van de Woenselse Poort geven de algemeen geldende regel dat middelengebruik binnen de instelling niet is toegestaan. Ten gevolge van de positieve UC is klager op een individueel programma gezet en moest hij zijn tuinpas inleveren. De herhalingstest was eveneens positief. De beperking van de bewegingsvrijheid van klager heeft zeven dagen geduurd. Op 30 april jl. ontving klager de uitslag van een bevestigingsonderzoek, welke negatief bleek.

Verplichte medicatie

Klager is veroordeeld tot tbs met dwangverpleging wegens zware mishandeling. Psychotische belevingen speelden een rol bij het indexdelict. Gezien de psychotische overschrijdingen wordt een ongespecificeerde schizofreniespectrum- of andere psychotische stoornis vastgesteld. Verweerder heeft besloten om verplichte zorg aan klager te gaan verlenen op basis van de voor klager afgegeven maatregel TBS met dwangverpleging. Op 1 mei 2024 heeft verweerder de verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie met klager besproken en formeel schriftelijk aangezegd voor de duur van zes maanden.

In onderling overleg tussen klager en verweerder is besloten de beslissing om over te gaan tot dwangmedicatie te schorsen tot de mondelinge behandeling van de klachtencommissie.

Wilsonbekwaamverklaring

In de aanzeggingsbrief tot verlening van de verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie heeft verweerder opgenomen dat klager niet in staat wordt geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake.

4. Standpunt van klager

Klager is het niet eens met de beperking van zijn bewegingsvrijheid (met ingang van 20 maart 2024, voor de duur van zeven dagen), met de verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie en met de toetsing van zijn wilsbekwaamheid. Klager stelt zich op het standpunt dat verplichte zorg een inbreuk is op essentiële vrijheidsrechten, die een wettelijke basis vereist. Volgens klager is aan een aantal wettelijke vereisten niet voldaan.

Beperking van de bewegingsvrijheid

In artikel 9.9 Wvvgz is opgenomen dat een beperking van de bewegingsvrijheid in en rond de accommodatie kan worden opgelegd indien:

- a. naar het oordeel van de zorgverantwoordelijke ernstige nadelige gevolgen moeten worden gevreesd voor de gezondheidstoestand van betrokkene dan wel,
- b. ter voorkoming van verstoring van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie zoals die in de huisregels is beschreven, of ter voorkoming van strafbare feiten.

Hiervan was volgens klager geen sprake, aangezien uiteindelijk bleek dat de UC van klager schoon was. Voorts heeft klager geen schriftelijke beslissing ontvangen omtrent de beperking van zijn bewegingsvrijheid. Klager stelt dat hij meer dan een maand heeft moeten wachten op de uitslag van het bevestigingsonderzoek, waardoor hij lange tijd in onzekerheid heeft verkeerdt. Klager is van mening immateriële schade te hebben geleden en vraagt de klachtencommissie in dat kader om een schadevergoeding toe te kennen ter hoogte van € 250,-.

Verplichte medicatie

Artikel 9.6 lid 2 Wvvgz vermeldt dat dwangverpleging plaatsvindt krachtens een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de zorgverantwoordelijke. Volgens klager is daar niet aan voldaan. De schriftelijke aanzegging van 1 mei 2024 is opgesteld en ondertekend door de psychiater van klager, mevrouw XXXX, terwijl de zorgverantwoordelijke mevrouw XXXX is.

Voorts stelt klager dat artikel 9.6 lid 4 Wvvgz er op toeziet dat de termijn voor dwangbehandeling op basis van extern gevaar zo kort als mogelijk is, maar niet langer dan drie maanden, gerekend vanaf de dag waarop de beslissing tot stand is gekomen. In de schriftelijke aanzegging wordt dwangmedicatie aangezegd voor de duur van 6 maanden, hetgeen klager in strijd met de wet acht.

In de schriftelijke beslissing d.d. 1 mei 2024 staat voorts dat klager kan worden verplicht tot medische controles, mocht hij die gaan weigeren. Klager stelt zich op het standpunt dat uit de jurisprudentie blijkt dat de aanzegging de verplichte zorgvormen moet bevatten, die daadwerkelijk worden toegepast. Het reeds op voorhand nemen van een beslissing, waarbij 'op indicatie' vormen van verplichte zorg worden gefiatteerd, is volgens de jurisprudentie in strijd met artikel 8:9 lid 1 onder a Wvvgz, aldus klager.

Verder stelt klager dat hij al 31 maanden op de Woenselse Poort verblijft en dat er nooit een incident is geweest, hij volgt zijn programma en is vriendelijk in contact met medecliënten en personeel. Klager begrijpt niet waarom verplichte medicatie nodig wordt geacht en vindt dat hij deze niet nodig heeft.

Wilsonbekwaamverklaring

Klager is van mening dat hij prima kan bepalen welke consequenties verplichte medicatie heeft, hij kan de relevante informatie verwerken die voor het nemen van een beslissing van belang is en kan de eventuele gevolgen van die beslissing overzien. Klager merkt daarbij op dat uit de Kamerstukken blijkt dat wilsonbekwaamheid tijd- en beslissingsgebonden is. Het gaat er om of zijn geestelijke vermogens voldoende zijn in relatie tot het nemen van een bepaalde beslissing, niet om een keuze die betrokkene uiteindelijk maakt. Volgens klager dient hij -gelet op het voorgaande- wilsbekwaam worden geacht.

Algemene uitgangspunten

Tot slot stelt klager dat de zorgverantwoordelijke zijn voorgenomen beslissing tot het verlenen van verplichte zorg dient te toetsen aan de algemene uitgangspunten. Waarbij volgens klager niet is voldaan aan de vereisten van het stoornisgerelateerd nadeel, de subsidiariteit en proportionaliteit.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klachten gegrond te verklaren en schadevergoeding toe te kennen.

5. Standpunt van verweerder

Beperking van de bewegingsvrijheid

Ten aanzien van de eerste klacht stelt verweerder zich op het standpunt dat zij zich een gegrondverklaring van de eerste klacht kan voorstellen. Ondanks dat er inhoudelijk gronden waren voor het innemen van de tuinpas, blijkt na het indienen van de klacht door klager, dat ten onrechte het verzet van klager tegen het inleveren van de tuinpas niet herkend is en derhalve de Wvvgz niet is toegepast, waar dat wel had moeten. Gezien deze conclusie, kan de instelling zich vinden in gegrondverklaring van de eerste klacht.

Verweerder kan zich (daarom) eveneens een billijke schadevergoeding voorstellen, aangezien de tuinpas onterecht niet ingezet is als formele beperking van de bewegingsvrijheid volgens de criteria van de Wvvgz. Verweerder verzoekt wel om het verzochte bedrag te matigen, nu klager het gevraagde bedrag niet heeft onderbouwd en verantwoord. Verweerder verwijst naar een beslissing van de klachtencommissie onder kenmerk 2024-013 en acht een schadevergoeding van € 10,- per dag billijk (= € 70,-).

Verplichte medicatie

Verweerder stelt dat bij klager sprake is van voortdurende psychotische overschrijdingen met wanen en dat stressoren als relationele problemen en middelengebruik lijken bij te dragen aan de psychotische overschrijdingen. Verweerder erkent dat er ten aanzien van klager geen incidenten zijn beschreven.

Volgens verweerder stagneert de behandeling van klager omdat vanwege de psychotische klachten er geen toestemming komt om te starten met verlov. Het ontbreken van perspectief op resocialisatie, naast de blijvende psychotische belevingen die klager heeft, hebben geleid tot het besluit om het traject van dwangbehandeling te starten, aldus verweerder. Er is een second opinion gedaan door een onafhankelijk psychiater, die hetzelfde concludeerde.

Wilsonbekwaamverklaring

Verweerder stelt dat de afgelopen jaren is gezien dat herhaaldelijk sprake was van belevingen van betrokkene waardoor niet gekomen kon worden tot een adequate, effectieve dosering van medicatie, waardoor zij van mening is dat betrokkene niet in staat wordt geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen met betrekking tot medicatie. De wilsbekwaamheid is dus wel getoetst.

Algemene uitgangspunten

Volgens verweerder is op 30 april en op 1 mei 2024 met klager gesproken door mevrouw XXXX, betreffende de voorgenomen dwangmedicatie en is de wilsbekwaamheid ingeschat. De aanzegging op grond van artikel 9:6 Wvvgz is op 1 mei 2024 aan klager uitgereikt, zodat aan de formele vereisten is voldaan.

Voorts is verweerder van mening dat zij gelet op de proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid correct heeft gehandeld op klachtonderdelen 2 en 3, waarbij is voldaan aan de wettelijke criteria.

Verweerder verzoekt de klachtencommissie om de klachtonderdelen 2 en 3 ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat TBS met dwangverpleging is opgelegd op grond van art. 37a jo 37b WvSr. Op de personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtenprocedure van deze wet van toepassing.

Klager klaagt over de beslissing om hem te beperken in zijn bewegingsvrijheid voor de duur van 7 dagen. Voorts klaagt klager over het verlenen van verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie op grond van artikel 9:6 Wvggz. Daarnaast richt de klacht van klager zich tegen de wilsonbekwaamverklaring. Op grond van artikel 10:3 onder de Wvggz kan klager over deze beslissingen een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie acht zich bevoegd om deze klacht van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

De klachtencommissie beoordeelt de klachten als volgt:

Beperking van de bewegingsvrijheid

De klachtencommissie stelt vast dat niet is voldaan aan de formele wettelijke vereisten waarin de beperking van de bewegingsvrijheid van klager had moeten worden aangezegd wanneer sprake is van verzet, er is namelijk geen formele aanzegging gedaan zoals de wet dat vereist. Verweerder heeft zulks erkend en heeft ook erkend dat sprake was van verzet bij het beperken van de bewegingsvrijheid (het innemen van de tuinpas).

Het voorgaande brengt met zich mee dat de klacht van klager ten aanzien van de beperking van zijn bewegingsvrijheid gegrond zal worden geacht.

Met inachtneming van de duur van de beperking, het ontbreken van de formele aanzegging, de onzekerheid voor klager en de overige immateriële schade die dat voor klager met zich meebracht acht de klachtencommissie een schadevergoeding ter hoogte van € 120,- passend. Omdat de instelling zich over de hoogte van de schadevergoeding reeds heeft uitgelaten behoeft de beslissing op dat onderdeel niet te worden aangehouden en zal de klachtencommissie daarover hierna direct uitspraak doen en dat bedrag toewijzen.

Verplichte medicatie

Ten aanzien van de klacht gericht tegen de beslissing om over te gaan tot dwangmedicatie merkt de klachtencommissie op dat verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie ex artikel 9:6 lid 1 sub b Wvggz mogelijk is voor zover aannemelijk is dat zonder die behandeling het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkene doet veroorzaken niet binnen redelijke termijn kan worden weggenomen. De behandeling vindt plaats krachtens een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de zorgverantwoordelijke conform artikel 9:6 lid 2 Wvggz.

De klachtencommissie merkt in dat kader op dat de dwangmedicatie juist is aangezegd, maar dat de aangezegde termijn de wettelijke termijn van maximaal drie maanden (conform artikel 9:6 lid 4 Wvggz) overschrijdt.

De klachtencommissie is van oordeel dat uit de beschikbare stukken en de mondelinge behandeling voldoende aannemelijk is geworden dat sprake is van ernstige, voortdurende psychotische belevingen bij klager die eraan in de weg staan om te starten met verlof buiten de instelling. Ook tijdens de zitting sprak klager bij herhaling over mogelijke vergiftigingen op de afdeling en wantrouwen ten aanzien van het personeel. Als gevolg daarvan ontbreekt (voldoende) perspectief op resocialisatie buiten de instelling. Naar het oordeel van de klachtencommissie wordt daarmee voldaan aan het criterium dat het ernstig nadeel (ook voor klager zelf) dat die psychotische belevingen veroorzaken niet binnen een redelijke termijn kunnen worden weggenomen (extern gevaar). Medicatie is dan voldoende geïndiceerd en niet is gebleken dat niet wordt voldaan aan de vereisten van proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid.

Gelet op het voorgaande wordt de klacht ten aanzien van de beslissing om over te gaan tot dwangbehandeling in de vorm van medicatie ongegrond verklaard. Nu artikel 9. Lid 6 lid 4 Wvggz bepaalt

dat de termijn voor dwangbehandeling bij een eerste aanzegging niet langer dan 3 maanden mag zijn, is de klacht gegrond voor zover die aanzegging die termijn overschrijdt.

Wilsonbekwaamverklaring

Ten aanzien van de wilsonbekwaamheidsbeoordeling is de klachtencommissie van oordeel dat uit de aanzegging voldoende blijkt dat de wilsbekwaamheid door verweerder is getoetst, ook in het kader van de gevraagde second opinion.

Algemene uitgangspunten

Tenslotte is niet gebleken dat niet wordt voldaan aan de vereisten van proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid, zodat dat klachtonderdeel ongegrond is.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- De beperking van de bewegingsvrijheid van klager: **GEGROND**;
De klachtencommissie kent een schadevergoeding toe ter hoogte van € 120,-.
- De beslissing om over te gaan tot het verlenen van verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie: **ONGEGROND**, doch **GEGROND** voor zover die aanzegging de wettelijke termijn van 3 maanden overschrijdt;
- Het feit dat de wilsbekwaamheid van klager niet of onjuist zou zijn beoordeeld: **ONGEGROND**.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 16 mei 2024 en toegezonden aan partijen op 31 mei 2024 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en mevrouw XXXX, lid, de heer XXXX, psychiater in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, wnm. secretaris.